

Werkgroep Semen

Gemeenschappelijke werkgroep van NVKC en KLEM
ter sturing van het beleid op het werkterrein semen

Jaarverslag 2013

Inleiding

Sinds 2003 is de Werkgroep Semen (WGS) actief als een gezamenlijke werkgroep van de NVKC en de KLEM. De werkgroep heeft semenanalyse, semenbewerking en semen cryopreservatie als aandachtsgebieden. De doelen van de werkgroep zijn: standaardisatie/harmonisatie door protocolontwikkeling, opleiding, kwaliteitsbewaking en afstemming met aanvragers, beleidsmakers en laboratoriumprofessionals.

In 2013 is de samenstelling van de werkgroep ingrijpend gewijzigd. Tijdens de vergadering in juni werd afscheid genomen van Roel van Kooij. Hij heeft door de jaren heen belangrijke en stimulerende bijdragen geleverd aan de werkgroep, waaronder een document over de zaadcelmorfologiebepaling. Ook Max Curfs heeft in 2013 definitief afscheid genomen van de werkgroep. Max heeft in belangrijke mate bijgedragen aan verschillende richtlijnen, waaronder IUI en spermabank. Ook Huub van Ingen nam afscheid. Hij heeft onder meer bijgedragen aan de IUI discussie middels een enquête. Nieuwe werkgroepleden namen de lege plaatsen over. Wij hebben Jacolien Brinkman (KC), Sjana Kos (KC), Dorit Kieslinger (KE) en Godfried van der Heijden (KE) verwelkomd.

Samenstelling van de werkgroep in 2012

- Dr. A.M.M. Wetzels, namens KLEM en sectie semen SKML, UMC St Radboud, Nijmegen, voorzitter
- Dr. A. Wolthuis, namens NVKC, KCL Leeuwarden, secretaris
- Dr. Ir. E.G.J.M. Arts, namens KLEM, UMC Groningen, Groningen, lid
- Drs. C. Beijer, namens NVKC, Rijnlandziekenhuis, Leiderdorp, lid
- Dr. M.H.J.M. Curfs, namens KLEM, Isala Klinieken, Zwolle, lid (tot 23.04.2013)
- Dr. F.A.L. van der Horst, namens NVKC en sectie semen SKML, Reinier de Graaf Groep, Delft, lid / voorzitter sectie semen
- Mw. L. van den Hoven, namens sectie semen SKML, UMC St Radboud Nijmegen, lid
- Dr. H.E. van Ingen, namens NVKC, Ruwaard van Putten Ziekenhuis, Spijkenisse, lid (tot 25.06.2013)
- Dr. R.J. van Kooij, namens KLEM, MC Kinderwens, Leiderdorp, lid (tot 25.06.2013)
- Mw. N. Van Trooyen, namens sectie semen SKML, Anthoniusziekenhuis, Nieuwegein, lid
- Drs. D.C. Kieslinger, namens KLEM, VUMC, Amsterdam, lid (per 15.10.2013)
- Dr. Ir. G.W. van der Heijden, namens KLEM, EMC, Rotterdam, lid (per 15.10.2013)
- Dr. S. Kos, namens NVKC, Maastad Ziekenhuis, Rotterdam, lid (per 15.10.2013)
- Dr. J.W. Brinkman, namens NVKC, St. Jansdal, Harderwijk, lid (per 15.10.2013)

Vergaderfrequentie

In 2013 werd driemaal vergaderd door de werkgroep. In 2011 werd geconcludeerd dat de output van de werkgroep zou moeten toenemen. In 2012 lukte dat nog niet, maar is wel de samenwerking tussen werkgroep semen en sectie semen van SKML verder vergroot. In 2013 hebben we een herstart kunnen maken met nieuwe enthousiaste leden en nieuwe plannen.

Sectie semen SKML

Cees Beijer heeft in 2013 de functie van penningmeester van de sectie semen van SKML aanvaard en vormt met Alex Wetzels het sectiebestuur. Netty van Trooijen, Frans van der Horst en Leonie van den Hoven zijn sectieleden.

De sectie vergadert samen met de werkgroep semen, vanwege grote overlap in de aandachtsgebieden. Daarnaast vergadert de sectie apart over operationele zaken.

In 2013 zijn de volgende belangrijke ontwikkelingen te melden:

- Al eerder werd met SKML overlegd over het omzetten van de huidige rapportage (in eigen beheer via Medisch Multimedia) naar Q-base en MUSE. In 2013 werd daartoe een beperkte hoeveelheid historische data aangeleverd op basis waarvan referentie-grafieken werden gemaakt. Het resultaat was positief. In 2014 zullen de overige data worden aangeleverd. Wat betreft het rapportagesysteem (in MUSE) zal het systeem dan gereed zijn voor de transitie. Punt van zorg is de kwaliteit van filmpjes (motiliteit metingen) en foto's (morfologie).
- Er is een gebruikersinstructie opgesteld voor de deelnemers aan SKML-semen. Deze is geplaatst op de SKML en op de SKML-semen website en dient als houvast voor deelnemers bij uitvoering en afwikkeling van de rondzending.
- De werkgroep semen heeft in 2012 besloten om de twee systematieken voor de motiliteitsmetingen (volgens WHO-4 en WHO-5) beiden te accepteren. Per medio 2013 werd het mogelijk de resultaten van de motiliteitbepaling op twee manieren aan te leveren bij SKML-semen.
- Er werd besloten, in overleg met de directie van SKML, om niet langer uitslagen te geven van expertlabs. Als streefwaarde moet het landelijk gemiddelde/mediaan worden aangehouden.
- Op aangeven van SKML werd besloten om de deelnemers te adviseren om de analyses voortaan door één analist te laten uitvoeren. De achterliggende gedachte is dat SKML monsters zoveel mogelijk als routine monster moeten worden behandeld. Verwacht wordt dat de spreiding van de resultaten door deze maatregel toe zal nemen. In 2014 zal dit worden onderzocht.
- Er is contact geweest met de Belgische collega's omtrent externe kwaliteitscontrole voor semenanalyse. Op 21 februari was er een afspraak in Brussel, bezocht door Netty en Alex. Vervolgens werd het Belgische EQC materiaal naar de Nederlandse expertlabs gestuurd ter beoordeling en vice versa. De meest in het oog springende verschillen hierbij zijn het gebruik van totaal sperma door het Belgische systeem vs. opgewerkt semen in Nederland en het ontbreken van motiliteitsmetingen in het Belgische systeem.
- Op het tweejaarlijkse SKML congres, dit jaar in Ede, werden door Frans en Alex voordrachten verzorgd namens de sectie semen, resp. over MUSE en zaadcelmorfologie.
- De geplande deelnemersbijeenkomst in 2013 is niet doorgegaan, voornamelijk omdat er gewacht wordt op de introductie van MUSE. Wel waren er veel deelnemers tijdens de voordrachten op het SKML congres (zie vorige punt) en op het NVML symposium (1 oktober 2013), waar Alex de genoemde gebruikersinstructie heeft toegelicht.

- Tijdens meerdere vergadering is de wens uitgesproken de SKML data een keer te analyseren en te koppelen aan de methodes in de verschillende laboratoria. Begin 2014 zullen Cees en Alex hiervoor een projectplan maken. De uitvoering zou bekostigd kunnen worden uit de reserves; hierover moet nog overlegd worden met het bureau van SKML.

Standaardisatie semenanalyse

- Morfologie: het standpunt omtrent het al dan niet handhaven van een standaard morfologiebepaling in de Nederlandse laboratoria is nog niet klaar. De meeste werkgroepleden vinden dat de morfologiebepaling in de huidige vorm kan worden afgeschaft, maar dat er wel een uitspraak moet kunnen worden gedaan over specifieke afwijkende vormen indien die in grotere percentages (> 20%) voorkomen. Om de meningen hierover in het buitenland te “proeven” werd op het ESHRE congres (Londen) ons standpunt verkondigd en werd veel bijval gekregen. Voor het opstellen van een richtlijn is echter eerst onderzoek noodzakelijk.
- De vasectomie-controle richtlijn werd in revisie genomen en zal begin 2014 naar de besturen van NVKC en KLEM worden verstuurd. De belangrijkste wijzigingen betreffen advies om chymotrypsine toe te voegen, te einde de viscositeit van het monster te verlagen, en een alternatief voor de 1 ul telkamer.

IUI

- Zowel de IUI enquête als de literatuurstudie werden in 2013 overgedragen naar nieuwe leden van de werkgroep.

Opleiding

- E SHRE cursus “basic semen analysis” verliep in 2013 goed. Er is nog steeds meer dan voldoende belangstelling. In 2014 zal er een cursus worden gegeven speciaal voor KC en KE in opleiding. De inhoud van de cursus blijft ingewijzigd.

Januari 2014,
Dr. A. Wetzels, voorzitter WGS en SKML-semen